

2025-02-05

SweFinTechs synpunkter på lagrådsremissen Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden

Om SweFinTech

The Swedish Financial Technology Association ("SweFinTech") är en branschförening för svenska fintechbolag och samlar 100 bolag inom branschen. Vi samlar företag inom betalningar, krediter, crowdfunding, investeringar med mera och vårt syfte är att stärka det svenska ekosystemet och skapa en välfungerande marknad för svenska fintechbolag.

Övergripande ansats

Regeringens förslag till ny lagstiftning för konsumentkrediter innebär långtgående förändringar som riskerar att betydligt försämra konkurrensen på kreditmarknaden och konsumentskyddet.

SweFinTech menar att målet om minskad överskuldssättning uppnås genom reglering och andra verktyg än ett kravställande på ett tillstånd som kreditinstitut för att få ge ut och förmedla konsumentkrediter. Ett verktyg är att införa ett heltäckande och uppdaterat nationellt skuld- och kreditregister som är obligatoriskt att använda för samtliga kreditgivare för att verifiera låntagarens egna utsago och ekonomiska förutsättningar, vilket innebär förbättrad kreditprövning. [Ett tillkännagivande om införande av ett skuld- och kreditregister blev även framröstat av en majoritet i riksdagen i november 2024.](#)¹

Andra åtgärder som föreningen ser bidra till förbättring är skärpta krav kring marknadsföring av både kreditgivning och kreditförmedling samt tak på effektivränta för att undvika en hög totalkostnad till följd av höga avgifter.

Ett nationellt skuld- och kreditregister kommer att göra skillnad

Idag i Sverige saknas förutsättningarna att göra en ordentlig och grundlig kreditprövning mot bakgrunden av att det inte finns ett heltäckande och dagligt uppdaterat skuld- och kreditregister och som är obligatoriskt att använda vid kreditprövning. Branschen, inklusive andra branschföreningar så som Bankföreningen², myndigheter (Finansinspektionen³ och Riksbanken⁴) och riksdagen⁵ (via ett tillkännagivande) har påtalat behovet av ett skuld- och kreditregister för att förbättra underlaget vid

---

¹ <https://data.riksdagen.se/dokumentstatus/HC01CU5.rix>

² [Bankföreningens remissvar till SOU 2023:38](#)

³ [Finansinspektionens remissvar till SOU 2023:38](#)

⁴ [Sveriges Riksbanks remissvar på SOU 2024:69](#)

⁵ [Civil utskottets betänkande \(2024/25:CU5\) "Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning"](#)

kreditprövningar. Våra grannländer Norge och Finland har redan infört liknande system som ett verktyg att motverka överskuldssättning. Det är därför beklagligt regeringen valde att inte gå vidare med Överskuldsettingsutredningens förslag om ett skuld- och kreditregister.

Förslagets påverkan på kreditgivare

Regeringen uppmärksammar särskilt bristande kreditprövning som en anledning till att endast kreditinstitut ska få ge ut konsumentkrediter. Regeringen lyfter bland annat att större lånebelopp, som ofta förekommer bland kreditinstitut, föranleder en mer noggrann kreditprövning då det utgör en större risk för kreditgivaren. Finansinspektionen påpekar dock att även vissa kreditmarknadsbolag ger ut konsumentkrediter med ett lägre belopp och med en hög ränta.⁶ Förekomsten av sådana kreditprodukter kommer därför inte nödvändigtvis försvinna bara för att konsumentkreditinstituten (KKI) gör det. Finns det en efterfrågan bland konsumenter kommer produkten sannolikt att erbjudas. Det vore därför mer ändamålsenligt att skärpa reglerna för kreditgivning till konsumenter generellt än att fokusera på näringsrättsliga bestämmelser såsom ett krav på tillstånd som kreditinstitut.

Reglerna för kreditprövning är redan på väg att skärpas genom införandet av det nya konsumentkreditdirektivet i svensk lag och regeringen har dessutom gått vidare med ett sänkt ränte- och kostnadstak som börjar gälla i mars 2025. Ett annat exempel på en effektiv åtgärd vore att sätta ett tak på effektivränta, eftersom med de nya reglerna kan krediter under 2 % av prisbasbelopp fortsatt vara förknippade med höga avgifter som i vissa fall kan dubblera kostanden för konsumenten. Ett tak på effektivräntan hade satt stopp för detta.

Konsumentkreditinstitut lyder under samma krav på kreditprövning som kreditinstitut

I kommunikation från regeringen kring förslaget har det antytts att KKI:er lyder under lägre krav på kreditprövning vilket inte stämmer. Konsumentkreditlagen gäller för samtliga näringsidkare som lämnar eller erbjuder en kredit till en konsument, kreditinstitut, konsumentkreditinstitut och konsumentkreditförmedlare, vilket är tydligt utifrån lagens inledande bestämmelser. Utöver detta är Finansinspektionen tillsynsansvarig för verksamhet där kreditprövningar förekommer för "**samtliga institut, inklusive konsumentkreditinstitut, som erbjuder och lämnar krediter till konsumenter**".⁷ Vidare omfattas sedan den första september 2023 "**samtliga institut som lämnar krediter till konsumenter av FI:s allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden**".⁸ Sammanfattningsvis ligger konsumentkreditinstitut under Finansinspektionens tillsyn och höga krav inklusive god kreditgivningssed och kreditprövning.

Förslagets påverkan på kreditförmedlare

---

⁶ [Finansinspektionen \(2024\) "FI undersöker N-start"](#)

⁷ [Finansinspektionen \(2024\) "FI undersöker N-start"](#)

⁸ ibid

Förslaget är problematiskt när det kommer till dess effekt på konsumentkreditförmedlare vars själva syfte och affärsmodell, att oberoende förmedla krediter, omöjliggörs. Med ett tillstånd som kreditinstitut krävs det att bolaget bedriver egen inlåning. Det gör att förmedlarens oberoende försvinner då den har ett intresse att marknadsföra sin egen kredit utöver andras. I praktiken innebär förslaget ett näringsförbud för oberoende kreditförmedlare som inte vill bedriva egen in- och utlåning. Genom att kräva att alla aktörer som förmedlar krediter till konsumenter måste ha tillstånd som kreditinstitut – trots att de inte själva bedriver kreditgivning – införs en reglering som är både oproportionerlig och oförenlig med grundläggande rättsprinciper inom både svensk och europeisk rätt.

Det föreslagna regelverket innebär att företag som idag enbart förmedlar krediter och möjliggör för konsumenter att jämföra lånevillkor smidigt och digitalt på marknaden tvingas att ansöka om tillstånd som bank eller kreditmarknadsföretag. Detta trots att dessa aktörer inte beviljar lån, inte tar någon kreditrisk och inte utför någon kreditprövning. Det strider vidare mot gällande rätt att inneha ett tillstånd som huvudsakligen går ut på in- och utlåning när ett företag saknar en avsikt att bedriva den typen av verksamhet, vilket följaktligen innebär att företagen hamnar i en omöjlig situation där dessa tvingas att ansöka om tillstånd som de inte avser att använda eller, om beviljats tillståndet, kan behålla det då verksamheten inte bedrivs i enlighet med beviljat tillstånd, vilket sammantaget innebär att företag som enbart bedriver låneförmedling kommer att utplånas helt.

Vidare, genom att ställa samma krav på kreditförmedlare som på banker och andra kreditinstitut, skapas en orimlig administrativ och finansiell börda som i praktiken gör det omöjligt för många av dessa företag att fortsätta sin verksamhet. Förslaget leder därmed till en kraftig begränsning av antalet aktörer på kreditmarknaden, vilket i slutändan innebär färre valmöjligheter och minskad transparens för konsumenter och högre lånekostnader.

Regeringen motiverar förslaget med att det ska minska överskuldssättning och begränsa aggressiv marknadsföring, men denna argumentation är bristfällig. Det är viktigt att påpeka att kreditförmedlare inte själva beviljar lån. De bidrar snarare till en mer välfungerande och konkurrensutsatt marknad genom att ge konsumenter möjlighet att jämföra olika kreditvillkor och välja det mest förmånliga lånet. Genom att försvåra tillgängligheten att jämföra alternativ eller omöjliggöra kreditförmedling riskerar vi istället att konsumenter hänvisas direkt till långivare, där de får sämre möjligheter att överblicka sina alternativ och därmed riskerar att fatta sämre ekonomiska beslut. Förslaget motverkar därmed sitt eget syfte.

Den marknadsföring som regeringen menar kan vara skadlig är redan föremål för reglering genom både konsumentkreditlagstiftningen och marknadsföringslagen. Om syftet verkligen är att komma åt aggressiv och oansvarig marknadsföring av krediter, vore det mer ändamålsenligt att införa riktade åtgärder mot sådana företeelser, snarare än att införa en generell reglering som förbjuder kreditförmedlare att bedriva sin verksamhet om de inte omvandlas till banker. Exempelvis kunde skärpta krav på kreditgivares och kreditförmedlares marknadsföring införas, såsom begränsningar av vissa typer av reklam och ett förbud mot telefonförsäljning av krediter. En sådan reglering skulle på ett mer effektivt sätt angripa problemet utan att försämra konkurrensen och öka lånekostnaderna för konsumenterna.

Utöver att förslaget är olämpligt ur ett konkurrens- och konsumentskyddsperspektiv, strider det även mot grundläggande rättsprinciper. Enligt 2 kap. 17 § Regeringsformen får inskränkningar i näringsfriheten endast införas om det finns starka allmänna intressen som motiverar det, och de får aldrig införas enbart för att gynna vissa företag eller branscher. I det här fallet innebär regleringen i praktiken ett näringsförbud för kreditförmedlare, utan att det finns några tydliga skäl till varför dessa aktörer ska omfattas av samma krav som banker. Detta är en oproportionerlig inskränkning i näringsfriheten, som dessutom saknar en gedigen konsekvensanalys från regeringens sida.

På EU-nivå strider förslaget mot etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster enligt artiklarna 49 och 56 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Genom att införa en så strikt reglering av kreditförmedling i Sverige, utan motsvarande regler i andra medlemsstater, skapas hinder för företag från andra länder att etablera sig på den svenska marknaden eller bedriva gränsöverskridande kreditförmedling. Detta innebär en direkt inskränkning av den fria rörligheten inom EU, vilket är både olagligt och skadligt för marknaden. Förslaget är även oförenligt med EU:s Konsumentkreditdirektiv, där det visserligen finns krav på att kreditförmedlare ska vara föremål för tillsyn, men där medlemsstaterna har stor frihet att anpassa regleringen efter nationella förhållanden. EU-rätten kräver inte att kreditförmedlare ska ha samma tillstånd som banker och det svenska förslaget går därför långt utöver vad som är motiverat eller tillåtet enligt EU:s regelverk.

Regeringen har heller inte presenterat några sakliga skäl för varför dessa ingrepp i näringsfriheten och konkurrensen skulle vara nödvändiga. För att inskränkningar i grundläggande rättigheter ska vara tillåtna enligt både svensk rätt och EU-rätten, måste de vara proportionerliga, det vill säga att de ska vara nödvändiga för att uppnå det avsedda målet och inte gå längre än vad som krävs.

Svag konsekvensanalys om påverkan på kreditförmedlare och regeringen ignorerar den massiva kritiken

Flera remissinstanser har redan kritiserat förslaget och pekar på att ett annat förslag (delbetänkandet av Konsumentkreditutredningen SOU 2024:69) från regeringens egen expertgrupp är mer ändamålsenligt.

Finansinspektionen betonar i sitt yttrande att det vore bättre om kreditförmedlare regleras i ett separat tillstånd tillsammans med bostadskreditförmedlare under det föreslagna namnet "Lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter".

Konsumentverket framhäver fördelen med kreditförmedlars tjänst som möjliggör för konsumenter att jämföra krediterbjudande från flera aktörer utan att kreditvärdigheten påverkas negativt (något som annars ej är möjligt) och ifrågasätter samtidigt avsaknaden av en konsekvensanalys.

Konkurrensverket varnar för att den föreslagna lagändringen kan leda till minskad konkurrens. Minskad konkurrens leder till högre räntor, något som Finansinspektionen lyfte i sin rapport Svenska konsumtionslån 2022 där de skrev att "storbankskunder får i median liknande ränta oavsett om lånet är förmedlat eller inte. Och lån hos nischbanker är billigare om de går genom en förmedlare. Tillsammans visar det att förmedlare kan bidra till ökad konkurrens."⁹

---

⁹ [Finansinspektionen 2022-12-20 Rapport om svenska konsumtionslån s. 29.](#)

Sveriges Advokatsamfund skrev i sitt yttrande "att kräva att kreditförmedlare måste erhålla tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag för att bedriva verksamhet torde vara unikt inom EU. Vidare är det tveksamt om kravet på tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag är lämpligt i förhållande till att målen för CCD2 är att förtydliga begreppen "kreditgivare" och "kreditförmedlare" och att anta en enhetlig definition i hela EU. Frågan är vad det får för EU-rättsliga konsekvenser om Sveriges reglering avviker från den som gäller inom övriga EU".

Svensk Handel framför att konsumenter med hjälp av kreditförmedlares jämförelsetjänst på ett tydligt och transparent sätt kan jämföra olika kreditgivare och låneerbjudanden, helt kostnadsfritt och utan dolda avgifter. Detta ökar konkurrensen bland kreditgivare och leder till bättre räntor och lånevillkor för konsumenterna. De avslutar med att förslaget slår oproportionerligt hårt mot kreditförmedlare och betonar att det finns en stor risk att jämförelsemomentet minskar avsevärt vilket minskar konkurrensen på kreditmarknaden och leder till högre kostnader för konsumenterna på sikt.

SweFinTech förväntade sig ett gediget svar på dessa frågor men problematiken rörande EU-rättsliga frågor berörs mycket kortfattat. Överträdelserna är av sådan grad som ställer krav på en djupare analys kring konsekvenserna i förslaget.

Avslutande ord

Sammanfattningsvis är lagförslaget ogenomtänkt och riskerar att orsaka mer skada än nytta. Istället för att stärka konsumentskyddet försämras konkurrensen på kreditmarknaden, vilket leder till sämre villkor, mindre transparens och högre lånekostnader för konsumenterna. SweFinTech avstyrker därför förslaget. SweFinTech anser att regeringen istället överväger mer målinriktade åtgärder.

För att skydda konsumenterna och samtidigt upprätthålla en välfungerande kreditmarknad bör regleringen fokusera på de faktiska problemen. Ett första steg är att införa ett nationellt skuld- och kreditregister som gör det möjligt för kreditgivare, konsumentkreditinstitut och kreditinstitut, att verifiera låntagarens egna utsago om sin återbetalningsförmåga. Även Finansinspektionen är positiva till ett sådant register. Det gör att alla låntagare får en rättvis prövning mot samma system och kan bli nekade att ta kredit om det visar sig att de saknar ekonomiska förutsättningar att ta och återbetala lånet.

Ett andra steg, som redan presenterades under hösten, är åtgärder mot aggressiv marknadsföring och osund kreditgivning. Det bidrar till en mer transparent och rättvis marknad - istället för att förbjuda en hel bransch som minskar utbudet och fråntar möjligheten för konsumenten att smidigt jämföra lån. Att se över sina lån/utgifter och jämföra om bättre alternativ är något Finansinspektionen brukar uppmana konsumenter till att göra när räntan rör på sig.

Att genomdriva detta förslag i dess nuvarande form skulle få påtagliga konsekvenser för en hel bransch och för de konsumenter som lagstiftningen sägs vilja skydda.

Därtill innebär regleringen en oproportionerlig inskränkning av näringsfriheten för svenska företag i den europeiska gemensamma marknaden likväl för de europeiska företag som vill verka i Sverige - detta strider mot både svensk grundlag och EU-rätten.

Roslana Cederhage,
Generalsekreterare
SweFinTech